

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΔΕΚΑΤΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 25 Φεβρουαρίου 2025, με την ακόλουθη σύνθεση: Ευαγγελία – Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Αργυρώ Μαυρομάτη και Ευθύμιος Καρβέλης, Σύμβουλοι, Αθανασία Σιδηροπούλου και Σωτήριος Μπακέας, Πάρεδροι, που μετέχουν με συμβουλευτική γνώμη.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε η Πάρεδρος της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Αικατερίνη Μαρκοβίτη, ως νόμιμη αναπληρώτρια του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, ο οποίος είχε κώλυμα.

Γραμματέας: Μαρία Φορτσερά, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από 27.10.2021 (Α.Β.Δ. .../29.10.2021) έφεση της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «...» (ΑΦΜ ...), που εδρεύει στα ... Χαλκιδικής και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία παραστάθηκε διά του πληρεξούσιου δικηγόρου της Δημήτριου Φινοκαλιώτη (ΑΜ/ΔΣΘ 7894),

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, που παραστάθηκε διά της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Αντωνίας-Ευανθίας Βασιλοπούλου (ΝΣΚ ...).

Με την έφεση αυτή ζητείται η ακύρωση της .../.../5.7.2021 πράξης του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε :

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο της εκκαλούσας, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της έφεσης.

Τη δικαστική πληρεξούσια του Ελληνικού Δημοσίου, η οποία ζήτησε την απόρριψη της έφεσης.

Την Επιτροπεύουσα Πάρεδρο της Επικρατείας, η οποία πρότεινε την απόρριψη της έφεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, στις 27.11.2025, με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του.

Αφού άκουσε την εισήγηση του Συμβούλου Ευθύμιου Καρβέλη

Μελέτησε τα στοιχεία του φακέλου

Σκέφθηκε σύμφωνα με τον νόμο και αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Με την κρινόμενη έφεση, για την άσκηση της οποίας έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (βλ. το με κωδικό πληρωμής ... ηλεκτρονικό παράβολο και το οικείο αποδεικτικό εξόφλησής του), όπως αυτή αναπτύσσεται με το από 5.3.2025 υπόμνημα της εκκαλούσας και αντικρούεται με το από 4.3.2025 υπόμνημα του Ελληνικού Δημοσίου και τις .../5.2.2025 απόψεις του Γενικού Γραμματέα Ενωσιακών Πόρων και Υποδομών του Υπουργείου Ανάπτυξης και Τροφίμων, ζητείται η ακύρωση της .../.../5.7.2021 πράξης του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης του ανωτέρω Υπουργείου, με την οποία καταλογίσθηκε η εκκαλούσα με το ποσό των 76.500 ευρώ, το οποίο είχε εισπράξει ως χρηματοδότηση του επενδυτικού της σχεδίου με τίτλο «Εκσυγχρονισμός μονάδας επεξεργασίας βρώσιμης ελιάς χωρίς αύξηση δυναμικότητας» (με Κ.Α. ΟΠΣ .../.../...) στο πλαίσιο του Μέτρου 2.1 «Επενδύσεις στη Μεταποίηση και Εμπορία των Γεωργικών Προϊόντων» του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αγροτική Ανάπτυξη και Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου (ΕΠΑΑ & ΑΥ) της προγραμματικής περιόδου 2000-2006. Η έφεση αυτή έχει ασκηθεί εν γένει παραδεκτά και, ως εκ τούτου, πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω ως προς την ουσιαστική βασιμότητα των προβαλλόμενων λόγων.

2. Α. Ο Κανονισμός 1260/1999 του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1999 «περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά Ταμεία» (ΕΕ L 161)) - ο οποίος, σύμφωνα με το άρθρο 36 του Κανονισμού 1257/1999 (ΕΕ L160), εφαρμόζεται και στα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης για τη βελτίωση της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων που στηρίζονται με χρηματοδότηση από το ΕΓΤΠΕ - ορίζει, στο άρθρο 30 υπό τον τίτλο «Επιλεξιμότητα» ότι: «1. (...) 4. Τα κράτη μέλη βεβαιούνται ότι, μια πράξη διατηρεί το δικαίωμά της στη συμμετοχή των Ταμείων, μόνον εάν, επί διάστημα πέντε ετών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης της αρμόδιας εθνικής Αρχής ή της διαχειριστικής Αρχής σχετικά με τη συμμετοχή των Ταμείων, η πράξη αυτή δεν υποστεί σημαντική τροποποίηση η οποία: α) να επηρεάζει τη φύση της ή τους όρους πραγματοποίησής της ή να παρέχει αδικαιολόγητο πλεονέκτημα σε μια επιχείρηση ή δημόσιο οργανισμό και β) να απορρέει είτε από μεταβολή της φύσης του ιδιοκτησιακού καθεστώτος μιας υποδομής είτε από τη διακοπή ή τη μετεγκατάσταση μιας παραγωγικής δραστηριότητας. (...) Σε περίπτωση αλλαγής αυτού του είδους, εφαρμόζεται το άρθρο 39 [περί δημοσιονομικών διορθώσεων]». Με τις εν λόγω διατάξεις, καθιερώνεται η αρχή «της διάρκειας», σύμφωνα με την οποία η επιλεξιμότητα των πράξεων που εκτελεί ο δικαιούχος της χρηματοδότησης πρέπει να διατηρείται επί διάστημα πέντε ετών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης σχετικά για την έγκριση της χρηματοδότησης υπό την προϋπόθεση ότι δεν έχει υποστεί «σημαντική τροποποίηση» (βλ. ΔΕΕ αποφ. της 13^{ης} Ιουλίου 2023, C-313/22, *Αχίλλειον Ανώνυμη Ξενοδοχειακή Εταιρεία*, σκ. 40, και της 14^{ης} Νοεμβρίου 2013, C-388/2012, *Comune di Ancona*, σκ. 18, πρβλ. ΔΕΕ απόφ. της 8^{ης} Μαΐου 2019, C-580/2017, *Järvlaev*, σκ. 81 και 82). Προκειμένου δε να γίνει δεκτό ότι μια τροποποίηση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 παρ. 4 του Κανονισμού 1260/1999, πρέπει να εξακριβώνεται, κατ' αρχάς, ότι η εν λόγω τροποποίηση πληροί τις δύο σωρευτικές προϋποθέσεις που διαλαμβάνονται στο τελευταίο αυτό άρθρο (βλ. ΔΕΕ αποφ. της 13^{ης} Ιουλίου 2023, C-313/22, *Αχίλλειον Ανώνυμη Ξενοδοχειακή Εταιρεία*, σκ. 43, και της 14ης Νοεμβρίου 2013, *Comune di Ancona*, C-388/12, σκ. 20).

Συγκεκριμένα, πρέπει να ελέγχεται α) εάν η επίμαχη τροποποίηση απορρέει είτε από μεταβολή της φύσης του ιδιοκτησιακού καθεστώτος μιας υποδομής, είτε από τη διακοπή ή τη μετεγκατάσταση μιας παραγωγικής δραστηριότητας και β) σε καταφατική περίπτωση, εάν η εν λόγω τροποποίηση επηρεάζει τη φύση ή τους όρους υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου ή παρέχει αδικαιολόγητο πλεονέκτημα σε μία επιχείρηση (βλ. ΔΕΕ αποφ. της 13^{ης} Ιουλίου 2023, C-313/22, *Αχίλλειον Ανώνυμη Ξενοδοχειακή Εταιρεία*, σκ. 44-45, και της 14^{ης} Νοεμβρίου 2013, C-388/2012, *Comune di Ancona*, σκ. 20-22). Εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι δύο κατά τα ανωτέρω προϋποθέσεις, πρέπει να εξακριβώνεται εάν η επίμαχη τροποποίηση είναι «σημαντική», κατά την έννοια του άρθρου 30 παρ. 4 εδ. πρώτο του Κανονισμού 1260/1999, δηλαδή τέτοιας φύσης που περιορίζει ουσιωδώς την ικανότητα της χρηματοδοτηθείσας πράξης να επιτύχει τον δεδηλωμένο στόχο της (βλ. ΔΕΕ αποφ. της 13^{ης} Ιουλίου 2023, C-313/22, *Αχίλλειον Ανώνυμη Ξενοδοχειακή Εταιρεία*, σκ. 65 έως 67, και της 14ης Νοεμβρίου 2013, *Comune di Ancona*, C-388/12, σκ. 35, πρβλ. ΔΕΕ απόφ. της 8^{ης} Μαΐου 2019, C-580/2017, *Järvelaev*, σκ. 47), όπως αυτός προσδιορίζεται με την ένταξή της σε συγκεκριμένο επιχειρησιακό πρόγραμμα. Ο εν λόγω Κανονισμός, οι ρυθμίσεις του οποίου κατισχύουν των αντίστοιχων του εθνικού δικαίου, καθορίζει, με αποκλειστικό τρόπο (βλ. άρθρο 30 παρ. 4 αυτού), τις προϋποθέσεις σχετικά με τη διάρκεια των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων για διάστημα πέντε (5) ετών από την έγκριση της χρηματοδοτικής συνδρομής, προκειμένου να διατηρηθεί το δικαίωμα στην ενωσιακή χρηματοδότηση, ως εκ τούτου, το ζήτημα αυτό έχει σαφώς εξαιρεθεί από το πεδίο του εθνικού δικαίου (ΔΕΕ, απόφ. της 13.7.2023, *Αχίλλειον Ανώνυμη Ξενοδοχειακή Εταιρεία*, C-313/22, σκ. 74, ΕλΣυν Ολομ. 1376/2021, σκ. 8, Έβδ. Τμ. 1620/2023).

B. Στο πλαίσιο εφαρμογής του Μέτρου 2.1 του ΕΠΑΑ-ΑΥ 2000-2006 εκδόθηκε – κατ’ επίκληση, μεταξύ άλλων, των Κανονισμών 1257/1999 και 1260/1999 – η ΚΥΑ 393393/5188/29.8.2001/450 «Καθορισμός διαδικασίας υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων σε προγράμματα ενίσχυσης για την περίοδο 2000 - 2006 καθώς και της διαδικασίας καταβολής των ενισχύσεων στους δικαιούχους» (Β’ 1176). Η εν λόγω 450/2001

ΚΥΑ ορίζει στο άρθρο 32 ότι «1...2. Επιχειρήσεις των οποίων τα επενδυτικά σχέδια έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του παρόντος Μέτρου μετά την υπαγωγή τους και μέχρι την παρέλευση πενταετίας από την έκδοση της απόφασης ολοκλήρωσης της επένδυσης, οφείλουν: α) Να τηρούν τους όρους της υπαγωγής (...) β) (...) γ) Να μη διακόπτουν την παραγωγική δραστηριότητα της επένδυσης, εκτός αν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας, δ) Να μην παύουν τη λειτουργία της επιχείρησης, εκτός αν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας (...) 7.A (...) Β. Εάν ενισχυθείσα επιχείρηση παραβεί τις υποχρεώσεις υπαγωγής μετά τη δημοσίευση της απόφασης ολοκλήρωσης και έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης και εντός του οριζόμενου στην παράγραφο 2 χρονικού περιορισμού, επιστρέφεται το σύνολο ή μέρος της ενίσχυσης.» Κατά τα διαλαμβανόμενα στην προηγούμενη σκέψη, οι προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 32 παρ. 2 και 7 περ. Β της ΚΥΑ 450/2001, στο μέτρο που ορίζουν την ολοκλήρωση της υλοποίησης της επένδυσης ως χρονικό σημείο έναρξης της κρίσιμης πενταετίας κατά την οποία η ενισχυθείσα επιχείρηση υποχρεούται στην τήρηση των οριζόμενων στις διατάξεις αυτές υποχρεώσεων, τυγχάνουν μη εφαρμοστέες, διότι δεν εναρμονίζονται με τις ρυθμίσεις του άρθρου 30 παρ. 4 του Κανονισμού 1260/1999, με τις οποίες καθιερώνεται βραχύτερη δέσμευση, καθόσον με τις διατάξεις αυτές ως αφετηρία των πενταετών υποχρεώσεων ορίζεται η έγκριση χορήγησης της ενίσχυσης, ήτοι η έκδοση της απόφασης ένταξης της πράξης στο οικείο επιχειρησιακό πρόγραμμα (βλ. Ελ.Συν. Ολ. 451/2025, 1008/2024, 1376/2021).

Γ. Η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης *εμπιστοσύνης*, που αποτελεί μέρος του ενωσιακού δικαίου, εφαρμόζεται και κατά τη διαδικασία της δημοσιονομικής διόρθωσης και ανάκτησης μη ορθώς διατεθέντων κεφαλαίων από την εθνική διοίκηση στο πλαίσιο της εκτέλεσης πράξεων συγχρηματοδοτούμενων από ενωσιακούς και εθνικούς πόρους (βλ. απόφ. ΔΕΕ της 21.6.2007, ROM-projecten, C-158/06, σκ. 24). Η επίκληση της αρχής αυτής προϋποθέτει ότι έχουν δοθεί από τη διοίκηση στον δικαιούχο της χρηματοδότησης συγκεκριμένες, ανεπιφύλακτες και συγκλίνουσες διαβεβαιώσεις, προερχόμενες από αρμόδιες και αξιόπιστες πηγές, τέτοιες που να μπορούν να δημιουργήσουν στον δικαιούχο βάσιμες προσδοκίες. Ωστόσο, οι διαβεβαιώσεις αυτές δεν πρέπει να έρχονται σε

αντίθεση με ρητή διάταξη του ενωσιακού δικαίου (βλ. αποφ. ΔΕΕ της 5.3.2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, σκ. 97, 104, της 13.6.2013, *HGA κ.α. κατά Επιτροπής*, C-630/11P έως C-633/11P, σκ. 132, ΕλΣυν Ολ. 704/2024, 232/2019, ΕλΣυν. Δεκ. Τμ. 860/2025 σκ. 5). Περαιτέρω, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, το μέτρο της αναζήτησης των αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων από ενωσιακούς πόρους πράξεων πρέπει να είναι πρόσφορο για την υλοποίηση του επιδιωκόμενου από την οικεία διάταξη σκοπού και να μην υπερβαίνει το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο (βλ. απόφ. Δ.Ε.Ε. της 12^{ης} Ιουλίου 2012, C-59/11, «*Association Kokopelli κατά Graines Baumaux SAS*», σκ. 38, της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2012, C-11/12, «*Maatschap L.A. en D.A.B. Langestraat en P. Langestraat-Troost κατά Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie*», σκ. 39). Ειδικότερα, όταν η Διοίκηση προβαίνει στη λήψη των μέτρων αυτών διαθέτει, δυνάμει του οικείου κανονιστικού πλαισίου, μία κατ' αρχήν εξουσία εκτίμησης ως προς την έκταση της δημοσιονομικής διόρθωσης, την οποία πρέπει να ασκεί εντός των ορίων της αρχής της αναλογικότητας (πρβλ. Δ.Ε.Ε. απόφ. της 25ης Μαρτίου 2010, C-414/08 P, *Sviluppo Italia Basilicata κατά Επιτροπής*, σκέψη 129 και Διάταξη του Δικαστηρίου της 10ης Οκτωβρίου 2012, C-497/11, «*Ελληνική Δημοκρατία κατά Επιτροπής*» σκ. 63 και 64).

Επομένως, κατά την επιβολή του μέτρου ελέγχεται, όπως προβλέπεται στα άρθρα 39 του Καν. 1260/1999 και 2 του Καν. 448/2001, ερμηνευόμενα σε συνδυασμό με το άρθρο 2 του γενικού Κανονισμού 2988/1995, η φύση και η σοβαρότητα της παρατυπίας, ο περιορισμένος ή συστηματικός της χαρακτήρας, ο βαθμός επίδρασης της παρατυπίας στο εν γένει έργο και τους στόχους του, καθώς και οι απώλειες των διατεθέντων πόρων. Η τήρηση δε της αρχής της αναλογικότητας επιτάσσει τα αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντα ποσά να μην είναι δυσαναλόγως υψηλά σε σχέση με τις διαπραχθείσες παρατυπίες.

3. Από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου αποδεικνύονται τα ακόλουθα:

Με την .../.../8.11.2006 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το επενδυτικό σχέδιο της εκκαλούσας με τον τίτλο «*Εκσυγχρονισμός μονάδας επεξεργασίας βρώσιμης ελιάς χωρίς αύξηση δυναμικότητας*» (με Κ.Α.

ΟΠΣ .../.../...) εντάχθηκε στο μέτρο 2.1 του ΕΠ/ΑΑ&ΑΥ 2000-2006. Με την ως άνω απόφαση ρητά ορίστηκε ότι κατά την υλοποίηση των επενδυτικού της σχεδίου η εκκαλούσα οφείλει να τηρεί τις διατάξεις του Κανονισμού 1257/1999 και κατ' επέκταση και του Κανονισμού 1260/1999 στον οποίο ο ως άνω Κανονισμός 1257/1999 ρητά παραπέμπει (βλ. άρθρο 36 αυτού), καθώς και τις διατάξεις της ΚΥΑ 450/2001. Ως ημερομηνία έναρξης εκτέλεσης του ως άνω έργου ορίστηκε η 24^η.3.2006 και ως απώτατη ημερομηνία ολοκλήρωσης αυτού ορίστηκε αρχικά η 30^η.6.2008 και μετά τη χορήγηση παράτασης η 30^η.1.2009. Η προϋπολογιζόμενη δαπάνη του έργου καθορίστηκε στο ποσό των 255.000 ευρώ, εκ των οποίων το 50% (127.500 ευρώ) θα καλυπτόταν με δημόσια δαπάνη, η οποία και καταβλήθηκε στην εκκαλούσα δυνάμει των .../.../30.5.2008 και .../.../22.5.2009 αποφάσεων του ανωτέρω Υπουργού. Με τη δεύτερη ως άνω .../.../22.5.2009 απόφαση πιστοποιήθηκε και η ολοκλήρωση της επένδυσης.

Κατά τα χρονικά διαστήματα α) από 8.11.2006, οπότε και εγκρίθηκε η χορήγηση στην εκκαλούσα της επίμαχης ενίσχυσης με την έκδοση της προαναφερόμενης απόφασης ένταξης του επενδυτικού σχεδίου της στο προαναφερόμενο μέτρο του ΕΠ/ΑΑ&ΑΥ 2000-2006, έως 10.1.2010 και β) από 11.1.2010 έως 6.7.2011, η μονάδα επεξεργασίας της εκκαλούσας λειτουργούσε δυνάμει των ΤΒΧ Φ.../.../.../.../28.4.2004 και ΤΒΧ Φ.../.../.../.../11.1.2010 αδειών της αρμόδιας Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος ΠΕ Χαλκιδικής της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, αντίστοιχα. Αντιθέτως, κατά το χρονικό διάστημα από 7.7.2011 έως 11.9.2014, προηγουμένη της ημερομηνίας έκδοσης της ΤΒΧΦ.../.../.../.../12.9.2014 άδειας της ίδιας ως άνω Διεύθυνσης, η μονάδα επεξεργασίας της εκκαλούσας δεν είχε άδεια λειτουργίας, αφού η ως άνω Φ.../.../.../.../11.1.2010 άδεια ανακλήθηκε με την Γ/οικ/.../7.7.2011 απόφαση του Περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας λόγω σωρείας παραβάσεων (αλλαγή χρήσης γραφείων και αποθηκευτικών χώρων του ελαιοτριβείου σε κατοικία, αναντιστοιχία μηχανημάτων μεταξύ εγκεκριμένων σχεδίων και υφιστάμενης κατάστασης, παράβαση όρων και περιορισμών της άδειας λειτουργίας στον τομέα της ασφάλειας των εγκαταστάσεων και της υγείας των εργαζομένων και των

περιοίκων, ανεξέλεγκτη διάθεση αποβλήτων σε χωμάτινες δεξαμενές χωρίς μόνωση και απολύμανση).

Με την ήδη προσβαλλόμενη .../.../5.7.2021 πράξη του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, που εκδόθηκε καθ' υιοθέτηση της πρότασης που διατυπώθηκε με το από 1.7.2020 πρακτικό της Γνωμοδοτικής Επιτροπής Επενδυτικών Σχεδίων του ως άνω Υπουργείου, καταλογίσθηκε η εκκαλούσα με το ποσό των 76.500 ευρώ, δηλαδή με τα 3/5 της συνολικής δημόσιας δαπάνης (127.500 ευρώ) που αυτή είχε εισπράξει, με την αιτιολογία ότι κατά την πενταετία των μακροχρόνιων υποχρεώσεών της, που εκκίνησε από την ημερομηνία ολοκλήρωσης της επένδυσής της, στις 22.5.2009, η εκκαλούσα τελούσε σε καθεστώς διακοπής λειτουργίας για το χρονικό διάστημα από 7.7.2011 έως 11.9.2014, ήτοι για τα 3 από τα 5 έτη υποχρεωτικής λειτουργίας της, κατά παράβαση των οριζόμενων στο άρθρο 32 παρ. 2 της ΚΥΑ 450/2001.

4. Σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη 2η σκέψη της παρούσας, οι μακροχρόνιες υποχρεώσεις της εκκαλούσας εκτείνονταν στο χρονικό διάστημα από 8.11.2006 - ημερομηνία έκδοσης της .../.../8.11.2006 απόφασης έγκρισης της επίμαχης χρηματοδότησης - έως 8.11.2011, το δε ζήτημα αυτό, ενόψει της αρχής της αποτελεσματικότητας του ενωσιακού δικαίου, λαμβάνεται αυτεπαγγέλτως υπόψη από το Δικαστήριο (βλ. ΕλΣυν. Ολ. 1009/2022 σκ.24, 1376/2021 σκ.24, Εβδ. Τμ. 1620/2023 σκ. 29, 1655/2021 σκ. 17, 1654/2021 σκ. 16). Συνακόλουθα, η εξέταση της νομιμότητας του επίδικου καταλογισμού ενόψει των προβαλλόμενων λόγων έφεσης περιορίζεται μόνο σε ό,τι αφορά στο προεκτεθέν χρονικό διάστημα, μη λαμβανομένων υπόψη των διαπιστώσεων του ελέγχου που αφορούν στο επέκεινα χρονικό διάστημα. Δοθέντος δε ότι η εκκαλούσα τελούσε σε καθεστώς διακοπής λειτουργίας για το χρονικό διάστημα από 7.7.2011 έως 11.9.2014, ο ένδικος καταλογισμός παρίσταται νόμιμος μόνο για το χρονικό διάστημα από 7.7.2011 έως 8.11.2011, οπότε και παρήλθε η κρίσιμη πενταετία των μακροχρόνιων υποχρεώσεών της. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη πράξη είναι νόμιμη μόνο κατά το μέρος που επιβάλλει την επιστροφή ποσού που αντιστοιχεί

στους 4 μήνες μη λειτουργίας της μονάδας, ήτοι για το ποσό των 8.500 ευρώ (127.500 ευρώ X 4/60)] και, συνακόλουθα, πρέπει κατά τούτο να μεταρρυθμιστεί.

5. Με την κρινόμενη έφεσή της, η εκκαλούσα προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε κατά παράβαση των αρχών της καλής πίστης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Και τούτο διότι η έγκριση υπαγωγής της στο ως άνω μέτρο και η .../.../1.4.2014 βεβαίωσης καταλληλότητας, που αυτή υπέβαλε ως δικαιολογητικό για την έκδοση της ΤΒΧΦ.../.../.../12.9.2014 άδειας λειτουργίας, δημιούργησαν σε αυτή τη δικαιολογημένη πεποίθηση ότι όλα τα στάδια που είχαν προηγηθεί είχαν την έγκριση των αρμόδιων φορέων. Εξάλλου, κατά τους ισχυρισμούς της εκκαλούσας, η ανωτέρω ΤΒΧΦ.../.../.../11.1.2010 άδεια ανακλήθηκε για διαδικαστικούς και μόνο λόγους κατόπιν απαίτησης της Διεύθυνσης Ανάπτυξης της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής, προκειμένου οι δραστηριότητες της εκκαλούσας να ενταχθούν σε μία ενιαία πλέον άδεια λειτουργίας, ζήτημα που δεν δύναται να αποτελέσει λόγο ανάκτησης της χρηματοδότησης, ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι το έργο ήταν πλήρως λειτουργικό και η ίδια καλόπιστα εφοδιάστηκε με τη μεταγενεστέρως εκδοθείσα ΤΒΧΦ.../.../.../12.9.2014 άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας της μεταποιητικής μονάδας χαμηλής όχλησης «Ελαιοτριβείου και Επεξεργασίας βρώσιμης ελιάς», η καθυστέρηση χορήγησης της οποίας οφειλόταν σε χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες που δεν εμπίπτουν στη σφαίρα ευθύνης της.

Ο ως άνω λόγος είναι απορριπτέος ως αβάσιμος διότι οι προαναφερόμενες ιδιαίτερα σοβαρές ουσιαστικές παραβάσεις, στις οποίες είχε υποπέσει η εκκαλούσα από αποκλειστική της υπαιτιότητα, ήταν αυτές που προεχόντως οδήγησαν στην ανάκληση της άδειας λειτουργίας της με την Γ/οικ./.../7.7.2011 απόφαση του Περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας, περιάγοντάς την σε καθεστώς υποχρεωτικής διακοπής της δραστηριότητάς της κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα (7.7.2011 έως 8.11.2011). Το γεγονός αυτό, κατά τη ρητή πρόβλεψη των διατάξεων του άρθρου 32 παρ. 2 της ΚΥΑ 450/2001, - την απαρέγκλιτη τήρηση των οποίων ανέλαβε η εκκαλούσα με την ένταξή της στο επίμαχο μέτρο - συνιστά νόμιμο λόγο ανάκτησης - επιστροφής της καταβληθείσας ενίσχυσης. Εξάλλου, οι διατάξεις του άρθρου 26 παρ. 3 του ν. 3614/2007, την εσφαλμένη εφαρμογή των οποίων

προβάλλει η εκκαλούσα, δε διέπουν την ένδικη διαφορά ούτε εφαρμόστηκαν από τη διοίκηση. Στην περίπτωση δε που η εκκαλούσα, παρά την ως άνω ανάκληση της άδειας λειτουργίας της, εξακολουθούσε να αναπτύσσει δραστηριότητα κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα (7.7.2011 έως 8.11.2011), όπως υπονοείται με την κρινόμενη έφεση, η δραστηριότητά της αυτή, ως διακυβεύουσα την υγεία και το περιβάλλον, ήτοι αγαθά ιδιαιτέρως προστατευόμενα από την ενωσιακή και εθνική έννομη τάξη, αυτονοήτως εντάσσεται στην έννοια της διακοπής της παραγωγικής λειτουργίας της και συνιστά παράβαση των όρων χρηματοδότησης της επένδυσής της και, κατ' επέκταση, σημαντική τροποποίηση της χρηματοδοτούμενης πράξης, η οποία επιβάλλει την υποχρέωση επιστροφής της καταβληθείσας ενίσχυσης.

Περαιτέρω, με δεδομένο ότι το ύψος του καταλογισμού, που με την προσβαλλόμενη πράξη επιβλήθηκε σε βάρος της εκκαλούσας, ήδη περιορίσθηκε στο ποσό των 8.500 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί μόνο στο χρονικό διάστημα των τεσσάρων μηνών (7.7.2011- 8.11.2011) διακοπής της λειτουργίας της, δεν γεννάται εν προκειμένω ζήτημα παραβίασης της αρχής της αναλογικότητας. Η δε ανεπανόρθωτη οικονομική βλάβη, που η εκκαλούσα προβάλλει ότι θα προκληθεί σε αυτήν από την επιστροφή του ως άνω ποσού, δεν συνιστά λόγο που μπορεί να δικαιολογήσει αυτοτελώς την απαλλαγή της για λόγους προσωπικής επιείκειας, αφού τούτο θα αναιρούσε την ενιαία εφαρμογή και πρακτική αποτελεσματικότητα του ενωσιακού δικαίου.

6. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, πρέπει η κρινόμενη έφεση να γίνει εν μέρει δεκτή, να μεταρρυθμισθεί η .../.../5.7.2021 πράξη καταλογισμού του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων στο ποσό των 8.500 ευρώ, να διαταχθεί η απόδοση του κατατεθέντος παραβόλου στην εκκαλούσα και να συμψηφιστούν τα δικαστικά έξοδα ανάμεσα στους διαδίκους (άρθρα 310 παρ.2 και 314 παρ. 2 ν. 4700/2020).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται εν μέρει την έφεση.

